

СТАНОВИЩЕ

- От: проф. д-р Георги Светлозаров Петрунов, Университет за национално и световно стопанство, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата
- Относно: конкурс за **доцент** по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата. Антропология на съвременните културни практики. Изследвания на материалната култура)

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в ДВ бр.67/4.08.2023 за нуждите на катедра "История и теория на културата" към Философски факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Участвам в състава на научното жури съгласно заповед на ректора на СУ № РД-38-554/26.09.2023 и решение на Факултетния съвет на Философски факултет, протокол № 1 от 12.09.2023 г.

2. Кратка информация за кандидатите в конкурса

Документи в този конкурс са подали двама кандидати – д-р Розалия Георгиева Гилова и гл. ас. д-р Велислава Юриева Петрова. На своето първо заседание, проведено на 16.10.2023 г., журито разгледа материалите на кандидатите и констатира, че единият от тях – д-р Розалия Гилова, не отговаря на минималните национални изисквания. Поради това до оценяване в конкурса е допуснат само единият кандидат – гл. ас. д-р Велислава Петрова.

Д-р Велислава Петрова защитава докторска дисертация през 2010 г. в университет Париж Декарт, Франция, подготвена в рамките на международно съвместно научно ръководство между френския университет и Софийския университет. От февруари 2010 г. е асистент в катедра „История и теория на културата“ към Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, а декември 2011 г. заема позиция главен асистент в същата катедра, където понастоящем работи. През 2020 г. е била гост-изследовател по програма „Фулбрайт“ в Калифорнийския университет, Бъркли, където е проучвала аспекти, свързани с темата на хабилитационния ѝ труд.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Д-р Петрова е предоставила изискваните от Закона за развитието на академичния състав в Република България и от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ справка за изпълнение на минималните национални изисквания, както и справка за оригиналните научни приноси, към които са приложени съответните доказателства. Предоставен е общ списък с научни публикации и списък, с който кандидатката участва в конкурса и

който подлежи на оценка. Последният е представен и в табличен вид с отразени количествени показатели, които са както следва:

По показател В са изпълнени изискуемите 100 т. чрез хабилитационен труд монография, който е предоставен в електронен формат и служебна бележка от Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, че е приет за печат.

Националните минимални изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ по показател Г са изпълнени: постигнати са 250 от изискуеми 200 точки.

По показател Д също са покрити минималните изисквания, въпреки необходимостта част от точките да бъдат намалени поради това, че цитирания в издания, индексирани в ERIH Plus, са точкувани с повече точки като такива от световноизвестни бази данни с научна информация, за каквито националната нормативна уредба признава единствено Scopus и Web of Science. По този показател са постигнати 125 при изискуеми 50 точки.

Д-р Петрова участва в конкурса и с точки по показател Е. По него са посочени ръководство на два международни и един национален проект, както и участие в още десет проекта (шест, от които международни). Точките по този показател са 290.

По всички показатели д-р Петрова покрива и дори надхвърля количествените изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Д-р Петрова има солиден преподавателски опит, обвързан с темата на обявения конкурс, в бакалавърска и в магистърска степен. В момента води задължителен курс „Увод в културната антропология“ в бакалавърска програма „Културология“. Била е лектор в три избираеми курса в бакалавърска програма „Културология“. Водила е методологически семинари в магистърски програми „Културна антропология“ и „Медии, култура, комуникации“. Гост-лектор по различни програми в университети в Турция, Румъния, Чехия, Германия.

Участва активно като лектор и организатор на публични лекции, чрез което се популяризира научното знание сред широката общественост.

5. Кратка характеристика на представените научни трудове

Публикациите, с които д-р Петрова участва в конкурса, са една монография, 16 статии и студии в научни списания, три глави от колективни монографии и две публикации в колективни томове.

Макар и с различни обекти на изследване, това което обединява работата на кандидатката е стремежът ѝ да разбере съвременния свят, в който живеем, чрез влиянието на глобалните процеси, пречупени през призмата на материалната култура. В повечето си работи д-р Петрова прилага антропологичен подход, чрез който разглежда теми като отпадъците, храната, жените и тяхната връзка с градското пространство, градската среда и културните индустрии в контекста на пазарните, капиталистически отношения.

С лекота д-р Петрова прибъгва и до предимствата на интердисциплинарния подход. Това е видно в хабилитационния ѝ труд, който е на тема “Отпадъкът като ресурс и въображение. Антропологически перспективи“. Изследването представлява оригинална и цялостна разработка, в която авторката прилага по умел начин подходи и понятия от културните изследвания, историческата антропология, глобалната етнография и социологията. В изследването тя използва различни качествени методи (дълбочинни интервюта, дискурсивен и визуален анализи) и се позовава на разнообразни източници на информация (архивни документи, списания, снимки).

През призмата на културните измерения на отпадъците д-р Петрова изследва както социалните промени в българското общество (свързани с постсоциалистическия преход, глобалните процеси и развитието на потребителското и консуматорско общество), промяната в отношението природа-култура, така и развитието на интердисциплинарните отношения и необходимостта от тази интердисциплинарност в съвременния контекст.

Два аспекта, на които авторката обръща внимание, според мен са от особено значение в по-широк контекст, като отпадъците са само поредният пример за посоката на развитие на съвременния свят. Става въпрос за упадъка на т.нар. държави на благоденствието, което се случва чрез изместване от колективна/държавна към индивидуална отговорност. И това се отнася не само до политиките за околната среда, както посочва д-р Петрова, но и до всяка една сфера от живота на съвременния човек. На последния се внушава, че контролът върху живота му е изцяло и само в негови ръце. Това означава в най-голяма степен прехвърляне на рисковете върху самия индивид. Провалът също се внушава като резултат от личните умения (или липсата им) и неполагане на необходимите усилия. Мантра, която освобождава от отговорност политическите (и свързаните с тях икономически) елити и измества фокусът от ограниченият достъп до възможности и условията, които въведените политики създават.

Вторият особено важен аспект, който д-р Петрова извежда като част от заключението на изследването, е това, което тя нарича принцип на невежество и го свързва с липсата на информация за отпадъците. Бих казал, че това е симптом на един много по-значим проблем, идентифициран от някои изследователи¹. Става въпрос за намаления потенциал на наличното знание да допринесе за неутрализиране на новите рискове. Днес сме изправени пред парадокса съвременните общества и икономики, претендиращи, че се основават на знание, непрекъснато да се сблъскват с кризи, породени в голяма степен от дефицит на знание.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидатите

¹ Минев, Д. (2011). *Социология, власт и общества*. Троян: Ая.

Д-р Петрова има коректна и правдива оценка на личните приноси, които изцяло приемам.

Високо трябва да бъде оценен приносът ѝ за развитие на антропология на отпадъците в България. Теоретичната концептуализация на отпадъците и поставянето им в полето на социалните и културни изследвания позволява чрез тях да се разкрие влиянието на глобалните процеси върху локалните общности и да се разберат социеталните промени в българското общество. Международните контакти с учени, работещи в това поле, които д-р Петрова е успяла да изгради по време на своята работа и активността (съставителство на тематични сборници и броеве на списания; организиране на семинари и лекции и др.) за разрастването на тази научна област в България, са качества, от които българската научна общност силно се нуждае.

Сред приносите, които тя е посочила в авторската справка, бих искал да открия и този, свързан с популяризиране на науката сред обществото и следването на принципа за наука в обществена полза. Именно взаимодействието между академична среда и общество, при което учените да запознават хората със своите анализи относно случващото се около нас, е един от елементите, необходим за намаляване дефицита на знание, който има капацитета да „разрушава светове“.

7. Основни критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки. Работата на д-р Петрова е на високо ниво и с ясно изразени приноси относно разбирането на съвременността през призмата на материалната култура. Именно защото монографията е толкова интригуваща, от позицията на моя научен интерес, ми се струва важно твърдението, че: „...разбирането на темата за отпадъците е и път към разбирането на съвременна България: през темата стават видими всички съвременни процеси, по-специално икономическата трансформация, формирането на елитите, корупционните практики.“ (стр. 45). Действително темата за отпадъците има огромен потенциал за разбиране на преплитането между престъпност и власт. Питам се дали при едно пренасочване на изследователския обектив, отпадъците не биха могли да се използват като инструмент за разкриване на процесите на свързване на властови елити-организирана престъпност? Това разбира се е само размишление за бъдеща изследователска работа и в никакъв случай не е показател за липса в представеното изследване.

8. Заключение

Убеден съм, че кандидатката отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото прилагане и на Правилника на СУ, за заемане на академична длъжност „доцент“. Изследователската и преподавателската ѝ дейност, активното ѝ включване в научния живот и усилията ѝ за популяризиране на научните постижения сред обществото ми дават основания убедено да гласувам за заемане от гл. ас. д-р

Велислава Юриева Петрова на академичната длъжност „доцент“, по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата. Антропология на съвременните културни практики. Изследвания на материалната култура) в катедра „Теория и история на културата“ към Философски факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

София
15.12.2023

проф. д-р Георги Петрунов